

Per M. Ristvedt

INNFØRING I PRAKTISK SIVIL TVISTELØSNING I KOMMERSIELLE FORHOLD

© Gyldendal Norsk Forlag AS 2014

1. utgave, 1. opplag 2014

ISBN 978-82-05-47647-9

Omslagsdesign: Gyldendal Akademisk

Sats: Laboremus Oslo AS

Brødtekst: Minion 10,5/15 pkt

Alle henvendelser om boken kan rettes til

Gyldendal Juridisk

Postboks 6730 St. Olavs plass

0130 Oslo

www.gyldendal.no/juridisk

juridisk@gyldendal.no

Det må ikke kopieres fra denne boken i strid med åndsverkloven eller avtaler om kopiering inngått med KOPINOR, interesseorgan for rettighetshavere til åndsverk. Kopiering i strid med lov eller avtale kan medføre erstatningsansvar og inndragning, og kan straffes med bøter eller fengsel.

«Videre fremheves samfunnets behov for sivil tvisteløsning, både for å få den materielle retten gjennomført og respektert og for å få en rettslig avklaring.»

Ot.prp. nr. 51 (2004–2005)

Til min far

Forord

Sivil tvisteløsning er i utgangspunktet et meget omfattende og komplekst juridisk fagområde. I norsk juridisk litteratur er dette fagområdet fra et akademisk perspektiv dekket gjennom grundige og detaljerte fremstillinger samt en kommentarutgave i to store bind.

Noen ganger er det nyttig å trekke ut essensen innen enkelte fagområder samt å gi fremstillingen et praktisk tilsnitt. Spesielt kan det være tilfellet for omfattende og komplekse områder hvor det ikke uten videre er enkelt å få tak i hvordan det foregår i praksis. Hittil har det imidlertid manglet en innføring i praktisk sivil tvisteløsning i kommersielle forhold hva gjelder tvisteloven og voldgiftsloven.

Dette var bakgrunnen for en tanke som oppsto omtrent samtidig i Schjødts tvisteløsningsgruppe, og i Gyldendal Forlag våren 2014. I forbindelse med min overgang til og tiltredelse som partner i Schjødts tvisteløsningsgruppe falt oppgaven på undertegnede. I denne prosessen har jeg fått gode innspill fra partnerkollega dr. juris Amund Bjøranger Tørum.

Med de begrensninger som ligger i det å skrive en innføring om sivil tvisteløsning i praksis med fokus på kommersielle forhold, og samtidig å gi boken et leservennlig tilsnitt, sier det seg selv at alle emner innen sivilprosessen verken kan eller bør dekkes. Selv om boken ikke har noen akademiske pretensjoner, er det å håpe at boken kan fungere

FORORD

som en oversiktlig og praktisk innføring i sivil tvisteløsning om kommersielle forhold.

Mine tidligere bøker om advokaten som forhandler, alternativ tvisteløsning og advokaten i rettsmekling, er tilegnet min kone og mine barn. Med nærværende bok har jeg tenkt å sette punktum for bokskrivningen, selv om erfaring har lært meg at man aldri skal si aldri. Fordi samtlige bøker fra min hånd har hatt det til felles at min far, Reidar Ristvedt, har medvirket med gode innspill til språklige forbedringer, var tiden naturlig kommet for å tilegne denne boken til ham.

Nesøya, 23. mai 2014

Per M. Ristvedt

Innhold

KAPITTEL 1 INNLEDNING	13
1.1 En rettstvist oppstår – hva nå?	13
1.2 Bokens hovedtema og videre fremstilling	14
1.3 Siktemålet med boken.....	15
 KAPITTEL 2 PROSESSUELLE GRUNNPRINSIPPER, PROSESSFORUTSETNINGER M.M.....	 17
2.1 Innledning	17
2.2 Grunnprinsipper for behandling av sivile tvister	18
2.3 Prosessforutsetninger – oversikt	19
2.4 De generelle prosessforutsetningene	21
2.5 Noen viktige spesielle prosessforutsetninger (frister m.m.)	24
2.6 Noen andre sentrale prosessuelle forhold (bevisførsel, dommerhabilitet og offentlighet).....	26
2.7 Saker med flere krav og/eller flere parter samt partshjelp	28
2.8 Bruk av prosessfullmektig (advokat).....	28
2.9 Ulike former for rettslige avgjørelser	29
2.10 Rettsmidler	30
 KAPITTEL 3 PARTENES PLIKTER FØR SØKSMÅL REISES OG FORLIK	 31
3.1 Generelt	31
3.2 Partenes plikter før sak reises.....	32
3.3 Modell som viser partenes plikter før et sivil søksmål reises for tingretten.....	33
3.4 Konsekvensen av at partenes plikter før sak reises, ikke overholdes	33

3.5	Partene lykkes med løse tvisten i minnelighet – forliksavtaler	33
3.6	Noen ord om prosessrisiko	35
KAPITTEL 4 BEHANDLINGEN I FORLIKSRADET		37
4.1	Hovedregelen om at sivile tvister må mekles i forliksrådet	37
4.2	Mer om saksanlegg i forliksrådet	38
4.3	Saksgangen i forliksrådet	38
4.4	Forliksrådets adgang til å avsi dom	41
4.5	Sakskostnader i forliksrådet	42
4.6	Angrep mot forliksrådets avgjørelser	42
4.7	Modell som viser gangen i en sak for forliksrådet	43
KAPITTEL 5 TINGRETTSBEHANDLINGEN		45
5.1	Småkravs- og allmennprosess samt behandlingstid	45
5.2	Stevning, tilsvær og videre saksforberedelse	46
5.3	Rettsmekling	53
5.4	Generelt om hovedforhandlingen	55
5.5	Åpning av hovedforhandlingen	57
5.6	Innledningsforedragene	57
5.7	Parts- og vitneavhør m.m.	60
5.8	Prosedyrer samt replikk og duplikk	62
5.9	Sakskostnadsoppgaver, avslutning av saken og dom	63
5.10	Modell som viser gangen i en sivil sak for tingretten	64
KAPITTEL 6 ANKE TIL LAGMANNSRETT		65
6.1	Lagmannsretten som overprøvingsinstans	65
6.2	Generelt om anke over dommer til lagmannsretten	67
6.3	Utforming av ankeerklæring til lagmannsretten	71
6.4	Utforming av anketilsvær (samt eventuelt avledet anke)	73
6.5	Videre saksforberedelse for lagmannsretten	75
6.6	Muntlig ankeforhandling i lagmannsretten	76
6.6.1	Generelt	76
6.6.2	Innledningsforedraget fra den ankende part	77
6.6.3	Innledningsforedraget fra ankemotparten	78
6.6.4	Mulighet for at lagmannsretten avskjærer videre forhandlinger	79
6.6.5	Bevisførselen (parts- og vitneavhør)	79
6.6.6	Prosedyrer (samt replikk og duplikk), sakskostnader og avslutning av saken	79
6.6.7	Frafall av erklært anke under ankeforhandlingen	80
6.7	Lagmannsrettens prøving og avgjørelse av ankesaken	80

6.8	Modell som viser gangen i en sivil sak for lagmannsretten ved anke over dom.....	82
6.9	Anke over kjennelser og beslutninger fra tingretten	82
KAPITTEL 7 ANKE TIL HØYESTERETT		85
7.1	Oversikt.....	85
7.2	Utarbeidelse av ankeerklæring til Høyesterett.....	86
7.3	Anketilsvaret	87
7.4	Videre saksforberedelse	88
7.5	Muntlig ankeforhandling i Høyesterett.....	92
7.6	Høyesteretts dom.....	94
7.7	Modell som viser gangen i en sivil sak for Høyesterett.....	95
KAPITTEL 8 VOLDGIFTSBEHANDLING AV TVISTEN		97
8.1	Innledning	97
8.2	Avtalen om voldgift mellom partene	98
8.3	Iverksettelse av voldgift	99
8.4	Oppnevning av voldgiftsrett	100
8.5	Saksforberedelsen i voldgift.....	101
8.6	Stevning, tilsvare og prosesskriv i voldgift	102
8.7	Muntlig forhandling i voldgift	104
8.8	Voldgiftsrettens avgjørelse.....	105
8.9	Muligheter for å angripe voldgiftsavgjørelsen	106
8.10	Modell som viser gangen i en voldgiftssak	107
KAPITTEL 9 MIDLERTIDIG SIKRING AV SIVILE KRAV.....		109
9.1	Innledning	109
9.2	Fellesregler om arrest og midlertidig forføyning	110
9.3	Arrest av pengekrav	113
9.4	Midlertidig forføyning for sikring av krav på annet enn penger...	116
9.5	Modell som viser gangen i sivil sak om midlertidig sikring.....	120
KAPITTEL 10 TVANGSFULLBYRDELSE AV NORSKE DOMMER I SIVILE SAKER		121
10.1	Innledning	121
10.2	Generelt om oppfyllelse av dommer.....	121
10.3	Dom fra de norske ordinære domstoler som skal tvangsfullbyrdes i Norge	122
10.4	Norsk voldgiftsdom som skal tvangsfullbyrdes i Norge.....	124
10.5	Tvangsfullbyrdelse av dom fra de norske ordinære domstoler i utlandet	125

10.6	Tvangsfullbyrdelse av norske voldgiftsdommer i utlandet	126
10.7	Modell som viser gangen i tvangsfullbyrdelse av norske dommer i sivile saker i Norge eller i utlandet	126
VEDLEGG		127
Vedlegg 1		
	De generelle prosessforutsetningene – oversikt	127
Vedlegg 2		
	Enkel modell som viser partenes plikter før et sivil søksmål reises for tingretten.....	128
Vedlegg 3		
	Enkel modell som viser gangen i en vanlig sak for forliksrådet (prosessforutsetningene antas å foreligge).....	129
Vedlegg 4		
	Enkel modell som viser gangen i en vanlig sivil sak for tingretten (prosessforutsetningene antas å foreligge).....	130
Vedlegg 5		
	Enkel modell som viser gangen i en vanlig sivil sak for lagmannsretten ...	131
Vedlegg 6		
	Oversikt over hvilke tingretter som hører inn under hvilke lagmannsretter (per 1. juni 2014)	132
Vedlegg 7		
	Enkel modell som viser gangen i en vanlig sivil sak for Høyesterett.....	135
Vedlegg 8		
	Enkel modell som viser gangen i en tvist som behandles etter voldgiftsloven	136
Vedlegg 9		
	Enkel modell som viser gangen i en vanlig sivil sak om midlertidig sikring	137
Vedlegg 10		
	Enkel modell som viser gangen i en sivil sak om tvangsfullbyrdelse av norske dommer i Norge eller i utlandet	138
STIKKORDSREGISTER.....		139

Innledning

1.1 En rettstvist oppstår – hva nå?

I sivile saksforhold kan en rettstvist oppstå hvor det er uenighet mellom to eller flere parter om rettskrav. Den underliggende årsak til uenigheten er som regel ulike oppfatninger rundt faktiske og/eller rettslige forhold. Uenigheten kan oppstå mellom parter i kontrakts- eller selskapsforhold. Partene i en salgsavtale er for eksempel uenige om det foreligger en mangel ved det som er solgt. Men uenighet kan også oppstå uten at det foreligger noe kontrakts- eller selskapsforhold mellom partene. For eksempel mener eieren av en eiendom at det har oppstått skader i forbindelse med sprengningsarbeider på naboeiendommen.

Sivile saksforhold

De fleste tilfeller av uenighet og konflikt løses mellom dem det gjelder, med eller uten andres hjelp. En statistikk over hvor mange tvister som oppstår og løses uten saksanlegg i Norge, har vi imidlertid ikke. Dersom partene ikke klarer å løse tvisten på egenhånd, kan det resultere i saksanlegg. Søksmål må da normalt anlegges ved de alminnelige domstolene. Alternativt voldgift dersom dette er avtalt mellom partene.

De alminnelige domstolene i Norge består av tingrettene, lagmannsrettene og Høyesterett. Partene har slik en adgang til å få prøvd tvisten i ulike/flere instanser. Forliksrådene tilhører formelt ikke de alminnelige domstolene, men er meklingsinstitusjoner med begrenset domsmyndighet.

De alminnelige domstolene

Voldgift Voldgift er et alternativ til tradisjonell domstolsbehandling. Det er en privat rettergang utenfor de alminnelige domstolene og krever avtale mellom partene. Voldgift innebærer at partene overlater til uavhengige personer (som regel tre dommere) å avgjøre tvisten. Som hovedregel kan voldgift avtales for de fleste oppståtte eller fremtidige tvister i et bestemt rettsforhold.

Lar tvisten seg ikke løse under saksforberedelsen, vil tvisten som regel bli avgjort ved dom av de alminnelige domstolene eller av voldgiftsdomstolen. De seneste årene har det blitt anlagt rundt 16 000 sivile tvistesaker for tingrettene i Norge hvert år. Hvor mange saker som behandles ved voldgift hvert år, har vi ingen sikker statistikk på.

Kommersielle forhold Omkring halvparten av de sivile tvistene som anlegges for domstolene, antas, basert på tilgjengelige statistikker, å vedrøre det som kan kalles kommersielle forhold. Typiske kommersielle forhold er saker med krav om prisavslag, erstatning og/eller hevning. Tvistene involverer både privatpersoner, juridiske personer (selskaper) og/eller sammenslutninger. Ofte, men ikke nødvendigvis, har tvisten økonomisk betydning for en eller begge parter i saken. Tvisten kan, helt eller delvis, være av prinsipiell karakter også i kommersielle forhold. Hva gjelder tvister som behandles ved voldgift, kan det med rimelig grad av sikkerhet sies at de i praksis nærmest utelukkende omhandler kommersielle forhold.

Forliksprosenten i sivile saker Forliksprosenten både i tingrettene og lagmannsrettene er på rundt 50 prosent, mens den i Høyesterett er rundt 10 prosent. Det betyr at majoriteten av alle sivile tvister som bringes inn for de alminnelige domstolene, blir løst i minnelighet på et eller annet tidspunkt. Forliksprosenten i voldgift har vi ingen sikker statistikk på.

1.2 Bokens hovedtema og videre fremstilling

Hovedtemaet Hovedtemaet i boken er å gi en innføring i håndtering av sivile tvister i praksis, dvs. konkret hvordan de enten løses eller avgjøres. Når et sivil søksmål behandles av de alminnelige domstolene (og forliksrådet), er

tvisteloven den sentrale loven. Har partene avtalt voldgift, er voldgiftsloven den sentrale loven om fremgangsmåten ved løsning av tvisten.

Boken har et underliggende fokus på praktisk sivil tvisteløsning i kommersielle forhold. I kommersielle forhold er det ikke uvanlig at partene avtaler voldgift, spesielt mellom profesjonelle parter. Når det er sagt, må det likevel understrekes at den store majoriteten av sivile tvister i Norge behandles av domstolene og derved omfattes av tvisteloven.

Underliggende
fokus

Det neste kapitlet i boken ser på de viktigste grunnprinsippene og prosessforutsetningene i sivil tvisteløsning samt noen andre sentrale prosessuelle forhold man bør kjenne til. Når en tvist er omfattet av tvisteloven, er partene pålagt tre plikter før søksmål kan anlegges for domstolene. Disse pliktene ser vi på i kapittel 3. Deretter ses det i kapittel 4–7 på hvordan tvisten behandles og avgjøres i domstolsapparatet dersom uenigheten ikke løses i minnelighet. Situasjonen der partene har avtalt at tvister mellom dem skal avgjøres ved voldgift, behandles i kapittel 8.

Videre fremstilling

Deretter følger kapittel 9 om midlertidig sikring av krav, der partene ikke har tid eller anledning til å vente på en endelig avgjørelse, men trenger en foreløpig sikring av kravet de mener å ha. Midlertidig sikring kan brukes både i saker for de alminnelige domstolene og i tvister hvor parten har avtalt voldgift.

Boken avrundes med kapittel 10 der det gis en redegjørelse om hvordan tvangsfullbyrdelse av dommer fra domstolene og voldgiftsretten skjer dersom dette blir nødvendig.

1.3 Siktemålet med boken

Siktemålet er som indikert at boken skal gi leseren en innføring om hvordan sivil tvisteløsning ofte foregår i praksis hva gjelder kommersielle forhold. Boken har av disse grunner ingen akademiske pretensjoner. Av samme grunner, samt for å gjøre boken leservennlig, benyttes ikke referanser til lovtekster eller andre juridiske kilder. Boken er bevisst holdt på et overordnet nivå, med fokus på hovedregler og prin-

Fokus på hoved-
regler og prinsipper

sipper, uten å gå inn på nyanseringer og mulige unntak i nevneverdig grad.

Målgruppen Målgruppen for boken er alle som ønsker en oversiktlig innføring i sivil tvisteløsning i Norge hva gjelder kommersielle forhold og hvordan denne tvisteløsningen gjerne foregår i praksis.

Noen steder i fremstillingen gjentar jeg visse forhold. Det er bevisst idet ikke alle vil lese boken fra perm til perm, men kanskje bare enkelte kapitler eller avsnitt. Gjentakelser, som ikke er nødvendige for sammenhengen, er forsøkt unngått.

Fordi boken som nevnt kun gir en innføring, oppfordres de som ønsker noe mer enn dette, til å lese andre fremstillinger, eventuelt foreta vurderinger av relevante rettskilder eller innhente konkrete råd fra advokat eller annen kompetent person.

KAPITTEL 2

Prosessuelle grunnprinsipper, prosessforutsetninger m.m.

2.1 Innledning

Tvisteloven er som nevnt den sentrale loven i Norge for behandling og løsning av sivile tvister. Den regulerer de tvistene som behandles ved de alminnelige domstolene, mens voldgiftsloven gir reglene for behandlingen av tvister hvor partene har avtalt voldgift.

Tvisteloven og voldgiftsloven

De prinsipper og prosessforutsetninger som omtales nedenfor, gjelder i utgangspunktet både for tvister som behandles under tvisteloven og voldgiftsloven, dog slik at adgangen til å overprøve voldgiftsdommer er svært begrenset.

Nedenfor omtales de viktigste grunnprinsippene og de mest sentrale prosessforutsetningene i sivilprosessen omtales i punkt 2.2–2.5. Omtalen av disse prinsippene og prosessforutsetningene er ikke uttømmende fordi det hovedsakelig fokuseres på det som er av praktisk interesse i sivil tvisteløsning. I punkt 2.6–2.10 ses det på noen andre sentrale prosessuelle forhold man bør kjenne til vedrørende sivil tvisteløsning for bedre å forstå hvordan det foregår i praksis samt hvorfor. I disse punktene kommenteres bevisførsel, dommerhabilitet, offentlighet, saker med flere krav og/eller parter samt partshjelp, bruk av prosessfullmektig og ulike former for rettslige avgjørelser. I tillegg omtales såkalte rettsmidler,

Grunnprinsipper og prosessforutsetninger

som kan brukes til å angripe en rettslig avgjørelse (anke m.m.). Når en rettslig avgjørelse er endelig, blir den rettskraftig. Den får da rettskraftsvirkninger og blir bindende i forhold til partene og eventuelle andre.

2.2 Grunnprinsipper for behandling av sivile tvister

Hovedformål	Et hovedformål med sivil tvisteløsning i Norge, er at forholdene skal legges til rette for en rettferdig, forsvarlig, rask, effektiv og tillitsskape behandling av rettstvister gjennom uavhengige og upartiske dommere. Videre er siktemålet at lovgivningen skal ivareta den enkeltes behov for å få håndhevet sine rettigheter og løst sine tvister samt samfunnets behov for å få respektert og avklart rettsreglene.
Twistelovens formålsparagraf	For å oppnå disse formålene eksisterer det noen grunnprinsipper for behandling av sivile tvister. De fleste av disse prinsippene omtales i tvistelovens formålsparagraf og må anses som de viktigste. Utover å være overordnede virkemidler for å nå de nevnte formålene, kan prinsippene også trekkes inn ved løsningen av konkrete tolkningsspørsmål i sivile tvister.
Retten til domstolsprøving	Retten til domstolsprøving er et grunnleggende prinsipp som nevnes først. Domstolene skal som utgangspunkt stå åpne for parter som har behov for å få avklart rettigheter og plikter, og partene skal ha rett til en rettferdig rettergang. Prinsippet er nedfelt som et krav i Den europeiske menneskerettskonvensjonen (EMK).
Kontradiksjonsprinsippet	Det andre grunnprinsippet er at partene skal kunne legge frem saken sin og argumentere for den samt føre de bevis de ønsker. Videre at partene skal få innsyn i og mulighet for å imøtegå motpartens argumentasjon og bevis. Dette kalles kontradiksjonsprinsippet.
Muntlighets- og umiddelbarhetsprinsippet	Det tredje prinsippet kalles muntlighets- og umiddelbarhetsprinsippet. Det går ut på at tvister normalt avgjøres etter muntlig behandling i rettsmøte, hvor bevisene føres direkte for retten.
Forholdsmessighetsprinsippet	Det fjerde grunnprinsippet er forholdsmessighetsprinsippet, som innebærer at saksbehandlingen og kostnadene skal stå i rimelig forhold til sakens betydning.

Partslikhet er det femte grunnprinsippet. Det innebærer at ulikheter i partenes ressurser ikke skal være avgjørende for sakens utfall.

Partslikhet

Begrunnelsesprinsippet utgjør det sjette grunnprinsippet. Det innebærer at viktige avgjørelser fra domstolene skal begrunnes. Uten visse krav til begrunnelsen av viktige rettsavgjørelser, vil de ovennevnte prinsippene kunne bli uthulet og uten nevneverdig innhold.

Begrunnelsesprinsippet

Det syvende grunnprinsippet er overprøvelsesprinsippet. Dette prinsippet går ut på at avgjørelser av vesentlig betydning skal kunne overprøves, hvilket i praksis gjøres ved bruk av anke som under tvisteloven er det felles og ordinære rettsmiddelet. Overprøvelsesprinsippet står imidlertid betydelig sterkere under tvisteloven enn under voldgiftsloven idet adgangen til overprøvelse av avgjørelser fra voldgiftsretten er kraftig begrenset.

Overprøvelsesprinsippet

Prinsippene nevnt ovenfor representerer ikke noen uttømmende liste. Det finnes også andre prinsipper som har stor betydning. Et slikt prinsipp er det såkalte disposisjons-/forhandlingsprinsippet. Dette prinsippet innebærer at retten i stor utstrekning er bundet av partenes prosesshandlinger, herunder deres disposisjoner over søksmålgjenstanden (kravet/tvistegjenstanden i saken), den påstand (det resultatet parten ønsker å oppnå i saken) som nedlegges, og de påstandsgrunnlag (de faktiske forhold som parten bygger sin påstand på) som fremsettes.

Andre prinsipper

2.3 Prosessforutsetninger – oversikt

En konsekvens av at Norge er en rettsstat, er at Norge har internasjonale forpliktelser som skal sikre at enhver har rett til å få sin sak/tvist prøvd av en domstol. Domstolenes dører står altså i utgangspunktet åpne for enhver. Likevel kan ikke hvem som helst reise sak om hva som helst ved en hvilken som helst domstol. Det finnes regler og vilkår om hvem som kan reise søksmål og mot hvem, hva det kan reises søksmål om, for hvilke domstoler søksmålet kan anlegges og hvilke tvister domstolen kan behandle. Disse vilkårene, som må være oppfylt for at en domstol skal kunne realitetsbehandle en sak, kalles prosessforutsetninger.

Rettstat

Ulike typer prosess-
forutsetninger
– generelle og
spesielle

Det sondres mellom ulike typer prosessforutsetninger. Noen prosessforutsetninger er generelle og gjelder for alle former for søksmål som ikke er særskilt unntatt. Med spesielle prosessforutsetninger menes prosessforutsetninger som bare gjelder i noen saker eller i forhold til bestemte parter. I punkt 2.4 behandles de viktigste generelle prosessforutsetningene. Noen av de spesielle prosessforutsetningene kommenteres i punkt 2.5.

Absolutte og
relative prosess-
forutsetninger

Foruten skillet mellom generelle og spesielle prosessforutsetninger, går det en annen sontring mellom absolutte og relative prosessforutsetninger. Når en prosessforutsetning er absolutt, innebærer det at retten av eget tiltak skal undersøke om den er til stede. Hovedregelen er at prosessforutsetningen er absolutt, med mindre loven selv sier noe annet. De andre prosessforutsetningene kalles for relative prosessforutsetninger. Her er det i utgangspunktet mer opp til at en part må anføre at den ikke er til stede, og peke på mulige konsekvenser av at den eventuelt mangler.

Mulig avvisning

Mangler en absolutt prosessforutsetning, er utgangspunktet at søksmålet skal avvises av retten (dvs. at tvisten ikke realitetsbehandles av domstolen). Er prosessforutsetningen relativ og den ikke er til stede, fører dette bare til avvisning dersom en part fremmer en innsigelse og ber om avvisning.

Tidspunkt
og avhjelp

Prosessforutsetningene må være til stede når søksmålet anlegges. I praksis er det saksøkeren som ved saksanlegget må ha et særlig fokus på at prosessforutsetningene er oppfylt. Som nevnt har imidlertid retten langt på vei ansvar for å sjekke om prosessforutsetningene er til stede. Mangler det en prosessforutsetning som kan avhjelpes, har retten en veiledningsplikt om dette. Avhjelpes den manglende prosessforutsetningen, skal saken fremmes.

Saksøkers
pretensjon

I forbindelse med at retten vurderer om prosessforutsetningene foreligger, skal retten ikke ta stilling til om kravet materielt sett kan føre frem, dvs. om kravet virkelig eksisterer. Det er normalt tilstrekkelig at saksøkeren pretenderer (hevder) at kravet eksisterer og bør føre frem. Søksmålet skal i så fall fremmes. Tar saksøkeren feil i sin pretensjon,